

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת ראה תשפ"ב

מתכוננים לאלול

קדוש אלול

בימי קדם - כלומר עד לפני כמאה שנה - כאשר בירכו את ברכת חודש אלול בבית הכנסת, אחזה בכולם חיל ורעדה. כך היו פני הדברים כאשר הרחוב היהודי עדיין היה רווי ביראת שמים - ברגע שהזכירו את אלול, כולם רעדו. אלול! יום הדין מתקרב! והחודש כולו היה חודש של הכנה.

היו כמה וכמה אנשים גדולים שחיו עד לא מזמן שנהגו ללכת למקומות מסוימים עוד לפני אלול כדי להתעלות ברוחניות ולהכין את עצמם לימים חשובים אלו המובילים אותנו אל יום הדין. הסבא מסלבודקה זצוק"ל נהג ללכת לקלם כבר באמצע חודש אב כדי להתכונן לאלול, וכך נהגו עוד רבים מהגדולים. אולם כשהגיע ראש חודש אלול, כולם כבר התעסקו בהכנות ליום הדין, לא רק הגדולים. אם כן, כאשר אנו רואים שחודש אלול נמצא כבר ממש מעבר לפינה, מוטל גם עלינו להתחיל ולהכין את עצמנו ליום הדין.

החובה מספר אחת - "טוב להדות לה"

השאלה הנשאלת כעת היא: מה עושים עכשיו? כמובן שתגידו שיש להתכונן ליום הדין על ידי תשובה. אנשים יתעסקו, אני בטוח, בלימוד הספרים המלמדים אותנו את דרכי התשובה, יחשבו כיצד להוסיף ולהתחזק בקיום המצוות, וירבו בצדקה יותר ממה שהם נותנים בכל השנה. הם יתנהגו ביתר דרך ארץ ומידות טובות. אני בטוח שעם הקודש מודע ליום הדין הממשמש ובא, וכולם מתכוונים לנצל את חודש אלול כדי להתכונן כראוי.

אולם ישנו דבר אחד שאותו אנו נוטים לשכוח; לפני כל דבר אחר, לפני שניגש לאותו היום שבו נתחנן לפני הקב"ה, "כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים", הדבר הראשון הוא: מה עם להודות לה' על מה שהוא נתן לך עד עכשיו? אנחנו עומדים תמיד עם יד מושטת: "תן לי! תן לי עוד". ומה עם להגיד תודה על מה שהוא כבר נתן לך? האם הודאה לה' היא דבר כל כך קטן?

למעשה, זהו הדבר הגדול ביותר! הגענו לעולם הזה למטרה אחת, והיא התכלית אותה מלמד אותנו דוד המלך (תהילים צב, ב): "טוב" - היודעים אתם מהו הדבר הטוב

בעולם הזה? לא רק שזה דבר טוב, אלא זהו הדבר הטוב ביותר! "להדות לה" - זה מה שטוב בעולם הזה. וזה כל כך טוב, כל כך חשוב, עד שזה מצופה מכל יושבי תבל! אפילו האסקימואי שבאלסקה או הכושי שבקונגו, אינם יכולים להתעלם מחובה זו. "שֶׁכֶּן חֹבֶת כָּל הַיְּצוּרִים לִפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהִלָּל" (תפילת נשמת). השומעים אתם? לא כתוב "כל היהודים" אלא "כל היצורים". כולם! האסקימואי הזקן צריך לקרוא לאשתו ולילדיו מדי פעם אל תוך האיגלו ולומר להם כך, "אנחנו נמצאים כאן כולנו יחד; בואו נבלה שעה או שתיים בהודיה לה".

מי שנכנס לשנה החדשה מבלי שהקדיש זמן להודות לה' על זו שעברה זה עתה, הרי שהוא נכשל בחובתו הגדולה ביותר, לא רק כיהודי אלא כבן אדם. עלינו להתחיל במשימה זו המצופה מהאסקימואי - ולעשות לפחות כמוהו. זו אינה מידת חסידות, אלא החובה מספר אחת המוטלת עלינו.

הטרמפיסט

אנשים אינם חושבים כלל על דברים מעין אלו - המושג של הכרת הטוב אמיתית רחוקה משכלם - וזאת משום שהם מעולם לא הורגלו כך. הרשו לי לספר לכם סיפור קטן שאירע עמי לאחרונה. פסעתי במורד שדרה גדולה, וראיתי יהודי הדור פנים, חבוש כובע שחור ונאה, אשר חזותו מוכיחה עליו שהוא בר אוריין.

ראיתי את היהודי הזה מסתכל סביבו כאילו הוא איבד את דרכו, ומשכך, שאלתי אותו אם אני יכול לעזור לו. הוא סיפר לי שהוא הגיע מארץ ישראל, ושכעת הוא מנסה למצוא את האוטובוס שיביא אותו לשכונת סיגייט. אמרתי לו שאני אלווה אותו אל התחנה ואראה לו את הדרך.

הוא נשא עמו מזוודה כבדה, אז פניתי אליו ואמרתי לו, "תן לי לסחוב אותה בשבילך".

הוא אמר לי, "יש בפנים ספרי קודש". הוא דאג ליידע אותי מה הוא נושא עמו, שכן מדובר כמובן במידע בעל "חשיבות עליונה" עבורי. הלכתי יחד איתו, בעודי נושא את ספריו, למרחק כמה רחובות.

מוצא על שולחן מברק שנשלח אליך מן השמים המודיע לך שזכית בדין, ושגגזרה עליך שנת חיים חדשה. חשוב כמה מאושר הייתי! היית "משתגע" מרוב שמחה אם היית יודע שמחכה לך כעת שנה שלמה של חיים. כי הלא אף אחד אינו יודע מה יהיה; אף אחד לא יודע. ראיתי בחיי כל כך הרבה מקרים שבהם אנשים עזבו את העולם באופן פתאומי ל"ע, והנה כאן אתה מקבל הבטחה משמים לשנה שלמה של חיים. כמה היית שמח!

נתבונן נא - אמנם לא ידעת על זה עד כה, אבל האם זו סיבה להפסיד את ההזדמנות הזו לשמוח במתנה הגדולה הזו? כעת אתה מגלה למפרע שאכן היה מברק כזה, אלא שאתה לא ידעת על קיומו. ולכן, הדבר הראשון שעלינו לעשות הוא לשמוח למפרע, "איגלאי מילתא למפרע" שהיינו אנשים שמחים. זוהי נקודה חשובה ביותר!

מפרקים את השנה לגורמים

ניקח לדוגמא יהודי בן חמישים. הוא חושב לעצמו "אה! ברוך ה', זכיתי לשנת החמישים בחיי!" אמנם, נתבונן נא, שנה היא לא רק שנה - היא כוללת חלקים רבים מאוד. האם אתה זוכר כיצד התיישבת לסעודה במוצאי יום כיפור, כמה טעים היה האוכל - האם חשבת על זה? כך זה התחיל במוצאי יום כיפור. אה! איזה תענוג לאכול במוצאי הצום. חשוב על כל הטוב שקרה לאחר מכן! חודש תשרי שלם!

ואחר כך באו חשון וכסלו. חשוב על כל החודשים הללו שחלפו, בזה אחר זה, ובכל חודש יש כל כך הרבה ימים. ברוך ה' חיית את היום הראשון של כסלו ואת היום השני ואת היום השלישי. חיית ימים על גבי ימים!

והקב"ה אומר לך: "נתתי לך יותר מחיים בלבד. סיפקתי גם את כל את צרכיך. אכלת ארוחות כמעט בכל יום. ישנת במיטה כמעט בכל לילה. לא ישנת על פסי הרכבת. ורוב לילותיך היו לילות נעימים. אתה לובש בגדים ונעליים בכל יום, וגם התרחצת מדי פעם. מה לא עשית? הגוף שלך תפקד ללא תקלות, והוא הצליח לנקות את עצמו מכל פסולת."

אי אפשר להתכונן לראש השנה מבלי להסתכל אחורה אל ראש השנה בשנה שעברה, ולזכור מה קרה מאז ועד עכשיו. כמה פעמים הלכת לרופא בשנה האחרונה? גם אם אתה מאותם אנשים הסובלים מ"חרדת בריאות" ואוהבים לפרנס את הרופאים על ידי ביקורים תכופים במרפאה - יש אנשים כאלה - אבל עדיין, בין לבין היו ימים שלא הלכת לרופא. ואצל רובנו, לפעמים עוברים חודשים או שנים מבלי לבקר אצל הרופא. עלינו להתבונן בכל זה.

בחזרה לראש השנה

"תסתכל על כל מה שעשיתי למענך", אומר לנו הקב"ה, "וכתוצאה מאלפי הטובות שעשיתי עמך, אתה עדיין כאן."

והנה, בעודנו פוסעים אל עבר התחנה, ראיתי יהודי שאני מכיר שהיה באמצע לנהוג ברכבו, ומכיון שידעתי שעל מנת להגיע באוטובוס לסיגייט יהיה על היהודי הפוסע לצידי להחליף אוטובוסים ב"קוני איילנד" - מדובר בטרחה רבה - עצרתי את נהג הרכב ואמרתי לו, "היהודי הזה צריך להגיע לסיגייט". הנהג הגיב ואמר, "אני אקח אותו עם הרכב שלי".

ומה קורה אז? היהודי לוקח ממני את המזוודה ונכנס לרכב בלי אומר ודברים, בלי לומר תודה, תוך התעלמות מוחלטת ממי שגמל עמו חסד זה עתה וסחב עבורו את המזוודה למרחק שני רחובות, והשיג לו טרמפ.

לפני הספרים

והנה, אין לי ספק שיהודי זה מתפעל מחודש אלול ומהחובה להתכונן ליום הדין. אני בטוח שבדברים מסוימים הוא תלמיד חכם - הוא לא עם הארץ - ויש לו תפיסה מסוימת לגבי מהותה של מצות התשובה. ויתכן שהוא יקיים אותה; טוב מאוד! כל צורות התשובה הן חשובות!

אך אם הוא מעולם לא למד את העיקרון הבסיסי של לומר תודה - אם הוא לא יכול אפילו לומר תודה ליהודי זקן שנשא עבורו את המזוודה - הוא לעולם לא יוכל לעשות תשובה אמיתית! כי יסוד היסודות, הבסיס של להיות יהודי, הוא להיות אדם שמכיר טובה על מה שנעשו בשבילו, ומפני שהשי"ת הוא זה שעושה עבורנו הכל, פירוש של דבר הוא שהתפקיד החשוב ביותר של יהודי בעולם הזה הוא להכיר בחסדי הבורא יתברך אליו. זו אמירה כל כך חשובה, שאחזור עליה כעת שוב. מבין כל הדברים שמצופה מאיתנו בעולם הזה, בראש ובראשונה מוטלת עלינו החובה להודות לה!

אל תבינו אותי לא נכון - ישנן עוד הרבה חובות. חשוב מאוד שנשאף ללמוד את מסכת בבא קמא - בהחלט; וכך גם בבא מציעא וגיטין וקידושין וכתובות. בוודאי שחובה עלינו ללמוד גמרא. ומה עם בין אדם לחבירו? כמובן שזה משהו שצריך לחשוב עליו בחודש אלול, ואם יהיה לנו זמן, נדבר גם על כך בהמשך. עלינו לשאוף להיות מדקדקים במצוות; טוב מאוד! ישנם הרבה מאוד דברים שעלינו להרהר בהם במהלך חודש זה. אבל בראש הרשימה נמצאת החובה להודות לה' על השנה שחלפה.

שנה מובטחת

אז כאשר אנחנו מתחילים לחשוב מהי משמעותו של חודש אלול עבורנו, חובתנו הראשונה היא להביט אחורה על השנה החולפת ולהודות להשי"ת על כך שבשנה שעברה הוא כתב וחתם אותנו לשנה של חיים.

תאר לעצמך שבמוצאי יום הכיפורים בשנה שעברה אתה יוצא מבית הכנסת, וכאשר אתה שב לביתך, אתה

ונשאלת השאלה, לשם מה זקוקים אנו למעמד זה של ברכות וקללות? לכאורה הדבר נראה מיותר לחלוטין, כי הרי כל מה שנאמר שם כבר נאמר קודם לכן בחומש, ואנחנו כבר יודעים שמי ששומע בקולו של הקב"ה זוכה לברכה, וההפך למי שלא ישמע בקולו. זהו יסוד פשוט בכל התורה כולה.

ברכת העם

אמנם יש כאן יסוד חשוב ביותר. רצונו של הקב"ה היה שהברכות והקללות ייאמרו על ידי עם ישראל עצמו. כאשר היהודים התכנסו יחד בהר גריזים ובהר עיבל וראו את אחיהם מבטאים את שמחתם או את מורת רוחם מהתנהגויות כאלו ואחרות, מטרת הדבר היתה שעם ישראל לא רק יקיים את דבר ה', אלא שהם יושפעו מהעוצמה הגדולה של ברכותיהם וקללותיהם של כלל ישראל. זהו לימוד נהדר שהקב"ה מלמד אותנו בפרשתנו: מה שעם ישראל חושב עליך - גם זה חשוב מאוד!

וזוהי עבודה נוספת, חשובה ביותר, של חודש אלול, להבין את גדולתו של עם ישראל ולרצות להיות מחוברים אליהם. כי אין דבר חשוב יותר לפני הקב"ה מאשר עם ישראל, ועל כן הקשר שלנו עם אחינו היהודים הוא דבר בעל חשיבות עליונה בעיניו.

הא-ב של התורה

בתורתנו הקדושה ישנם שני יסודות עיקריים. היסוד הראשון הוא, "בראשית ברא אלקים" - שה' ברא את העולם יש מאין. פירושו של דבר הוא שאין דבר כזה "עולם" - הכל הוא רק סדר חיים שקבע עבורנו של השי"ת. "בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ" (תהילים לג, ו) - רק דבר ה' הוא זה שגורם למציאות להתקיים.

פירושו של דבר הוא שה' הוא המציאות היחידה. הרמב"ם מסביר כי הפסוק "וה' אֱלֹקִים אֶמֶת" (ירמיה י, י), פירושו שה' הוא האמת היחידה, רק הוא המציאות המוכרחת. אנחנו איננו אמיתיים; יש רק מציאות אחת אמיתית, הלא הוא השי"ת, וכל השאר הוא רק מערכת חיים שסידר הקב"ה עבורנו. זה היסוד מספר אחד של היהדות, ה' אחד - ה' הוא הכל.

אבל מהו היסוד הבא ברשימה? מהו היסוד השני בחשיבותו בתורה? עם ישראל! מחשבותיו של השי"ת מרוכזות רק בדבר אחד בכל היקום כולו: עמו ישראל. קראנו את זה בשבוע שעבר בבית הכנסת: "הן לה' אֱלֹקֵינוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶן - הַיָּקוּם כֻּלּוֹ שֵׁיךְ לֵה', אִלֵּם "כִּי בְּאַבְרָהָם חֶשֶׁק ה' לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּאַבְרָהָם אֶחָדָם", ובמי מזרעם? "בְּכֶם... כִּי־זֶה הָיָה" (דברים י, יד-טו).

אם אתה נאמן לתורתו, הקב"ה אומר לך, "כל החלל החיצון הוא שלי, כל מיליארדי עולמות הכוכבים שייכים

הכליות שלך עבדו. הבלבל שלך עבד. הלב שלך פעם בכל יום. דמך זרם כמו שצריך. האם אתה יודע כמה ניסים יש בדם שלך? ורק בזכות ניסים אלו הגעת עד לשלב זה מתקדם של השנה.

כל תהליך בגוף הוא מופלא ביותר. והעומק של הפלא הזה הוא תהומי כל כך, שאם תקדיש מעט זמן כדי לחשוב על כך, תעמוד נדהם לנוכח כל מה שעושה הקב"ה למעננו בכל עת ושעה, ותתפעל מהניסים הקבועים שהתרחשו בחיי היומיום שלך מאז ראש השנה האחרון.

אם תאמרו את הדברים הללו לאנשים שבחוץ, הם יצחקו עליכם, כי הם לא למדו על ענין זה. הם למדו שלראש השנה צריך להתכונן עם שמירת הלשון, עם מעשים טובים. צריך להוסיף בלימוד התורה. כל זה נכון, אבל הם מעולם לא למדו את ההקדמה להכל. הדבר הראשון הוא לומר, "תודה לך ה' על השנה שחלפה!" זו תשובה!

לחשוב ולהודות

זו תהיה אם כן הקבלה הראשונה שלנו בעודנו נכנסים אל חודש אלול: הכרת הטוב! אנשים מתקשרים אלי בטלפון ושואלים, "מה עלי לעשות לכבוד אלול?" מה השאלה?! יש כל כך הרבה מה לעשות, שכן השי"ת מסתכל עלינו ואומר, "מה עם השנה האחרונה? שכחת את כל האושר שנתתי לך?"

ולכן אנחנו לא נשכח! ענין זה יהיה בראש רשימת המטלות שלנו בחודש אלול - להקדיש זמן למחשבה ולהודיה. הקב"ה העניק לנו כל מיני שמחה ואושר בשנה החולפת - למעלה משלוש מאות ימים של אושר וניסים - ועוד לפני שתהיה לנו החוצפה לבקש שנה נוספת, נתחיל, במהלך חודש אלול, להביע בפני השי"ת את הערכתנו כלפי כל מה שעשה עבורנו.

ברכה זו על שום מה?

והנה, עם כל חשיבותו של נושא זה של "טוב להודות" כהכנה לקראת יום הדין, חשוב לציין עבודה נוספת שצריכה להיכלל, מהלך חשיבה נוסף שכדאי לנו לרכוש במהלך חודש אלול. והוא, שבבואנו לעמוד לפני המלך המשפט בראש השנה, איננו רוצים לבוא עם הזכויות שלנו בלבד; אנחנו רוצים לבוא אל יום הדין יחד עם כלל ישראל. ואבאר את דברי.

בפרשת השבוע הצטווה עם ישראל ליטול חלק במצוה מיוחדת במינה, עם כניסתם לארץ ישראל: "וְהָיָה כִּי יִבְיֹאֵךְ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הָרַגְזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הָרַעֲיָל" (דברים יא, כט). וכך אכן היה. לאחר שחצו את הירדן, כלל ישראל כולו התאסף סביב שני הרים אלו ובירכו וקיללו בפרהסיא את מי שילך בדרכי ה' או חלילה להפך.

מלבד השי"ת", אז אף אנו נענה כלפיו, "שלום ולא להתראות. נכשלת!"

אנחנו מעוניינים להיות יחד עם עם ישראל. אנחנו רוצים לחיות באהבה ובאחוה עם אחינו היהודים שומרי התורה והמצוות, ולחיות בקרבם ככל הניתן. אל תנסו לעבור דירה לשכונות מרוחקות, בהן יש יותר עצים ויותר דשא ופחות יהודים. כולנו צריכים, ככל הניתן, לנסות לחיות בשכונות המאוכלסות בצפיפות ביהודים שומרי תורה ומצוות, כי עתידנו תלוי בהתאחדותנו עם כלל ישראל.

כרטיס כניסה לעולם הבא

כעת אשתף אתכם במשהו שאולי מעולם לא שמעתם. אם אתם מקווים להגיע לעולם הבא לאחר מאה ועשרים שנה, עליכם לדעת שלעולם לא תכנסו בזכות עצמכם. כמובן, ברגע שתגיעו לשם, זכויותיכם הן אלו שיקבעו את מקום מושבכם - האם תשבו במושבים האחוריים או הקדמיים? אולם כרטיס הכניסה שלכם לעולם הבא הוא רק משום שאתם חלק מעם ישראל, ו"כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא". כל יהודי ששייך לציבור יראי ה', עליו נאמרה משנה זו. יתכן שהוא יצטרך ללכת לביקור קטן בגהנום, לעשות שם עצירה קצרה כדי להתנקות מכל הפגמים שהביא על עצמו על ידי עוונותיו, אבל בסופו של דבר הוא יגיע, יחד עם עם ישראל כולו, אל העולם הבא.

מה שאתם שומעים כעת הוא דבר חשוב ביותר! לעולם לא תוכל לזכות לעולם הבא רק בזכות עצמך. רק על ידי התנהגות נכונה וחיבור לכלל ישראל, אתה שומר על חברותך בעם הנבחר וזוכה להבטחה הגדולה הזו של "כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא". אותם אלו השמחים בכך שהם חלק מעם ישראל ומברכים "שלא עשני גוי", הם מתפארים בהיותם יהודים שומרי תורה ומצוות, ויש להם קשר ליהודים יראי ה', אלו הם האנשים שיצאו זכאים במשפט ביום הדין הגדול.

הכנה ליום הדין

כיון שכך הם פני הדברים, עלינו להבין שבדיוק כפי שיום הדין הגדול והנורא לאחר מותו של האדם תלוי בקשר שלו לעם ישראל, הדברים אינם שונים בכל מה שנוגע לאלול ולהכנה ליום הדין כאן בעולם הזה.

כל עתידנו, בעולם הזה ובעולם הבא, תלוי בקשר שלנו עם עם ישראל, ומי שמעוניין למצוא חן בעיני ה' בראש השנה, תקוותו היחידה היא לעמוד בפניו יחד עם כלל ישראל, החביבים עליו מכל דבר אחר. לא תצליח לעשות זאת לבד.

אלו דברים חשובים ביותר! אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו להישפט כיחידים! כולנו מקווים לזכות לשנה

לי, אבל אני חושב רק עליך". מיהו "עליך"? אל מי הקב"ה מדבר? הכוונה היא לאנשים ולנשים, לבנים ולבנות של העם היהודי - כל אחד מהם הוא יותר חשוב מכל הבריאה כולה. הקב"ה אוהב את חיים ואת דוד, את בערל וירוחם ואלעזר. הוא חושב רק על יענטא וחנה, פעלטא וחיה!

ובכן מר גרינברג - ה' אוהב אותך יותר ממה שהוא אוהב את היקום כולו. הרב כץ, הרב רובין, מר פרידמן, הרב שאמע וכל השאר, רק אתם מעניינים את ה'. "כל אחד מכם", אומר השי"ת, "הוא בני אהובי, החשוב לי מכל!"

והייתם נקיים

והנה, לאחר שהתברר שמחשבותיו, התעניינותו ואהבתו של הקב"ה מופנים רק אלינו, מובן מאוד מדוע חשוב כל כך עבורנו לקבל את ברכותיהם של עם ישראל. זה מה שהתורה מלמדת אותנו, שאף על פי שאנחנו יודעים שה' דורש מאיתנו דברים מסוימים, ושהוא מברך את מי שישמע בקולו, עדיין חיוני עבורנו לזכות בברכתם של עם ישראל גם כן. עם ישראל מושווה כאן להשי"ת! היסוד הראשון הוא ה', אבל היסוד השני הוא האומה הגדולה שלנו.

זו הסיבה שחשוב כל כך להימנע ממעשים שנראים לכאורה כבלתי נכונים, כי איננו מתרחקים מעבירות רק משום שאנו רוצים למצוא חן בעיני ה', אלא גם כאשר אין כל עוון בפעולה אותה אנו עושים, אנחנו נזהרים לא להיחשד בעיני חברינו. לדוגמא, אם אתה זקוק לבצע שיחת טלפון, אל תיכנס למסעדת נבלות וטרפות כדי להשתמש בטלפון שלהם, כי זה נראה בעיני אנשים כאילו אתה אינך נוהג כיהודי נאמן לה'. למרות שזה לא נכון; אתה נאמן ביותר - אתה אפילו מנגב את השפופרת לפני שאתה מרים אותה ומדבר אל תוכה, עם זאת, אנשים שיראו אותך נכנס לשם עלולים לחשוב עליך מחשבות שאינן טובות.

שמא תאמר, "מה כל כך נורא אם מישהו יחשוד בי במה שאין בי? אני הרי יודע את האמת - אני חף מכל פשע, וגם ה' יודע זאת. אז למי אכפת מה השכן חושב עלי?"

אולם התורה מלמדת אותנו לא כך. "וְהָיִיתֶם נְקִיִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל" (במדבר לב, כב) - צריכים אנו להיות נקיים לא רק בעיני ה' אלא גם בעיני עמו ישראל. עלינו לדאוג שלעם ישראל תהיה דעה טובה כלפינו, כי החיבור שלנו לעם ה' הוא חשוב והכרחי.

כולנו כאחד יחד

זו הסיבה שאדם שעוזב את עמו ופורש מן הציבור, מי יודע מה עתיד לקרות לו. גם אדם שהוא צדיק גדול ביותר, אם הוא יחליט יום אחד, "אני עוזב את עמי, אני הולך אל המדבר כדי לחיות לבד, ללא קשר עם אף אחד בעולם

לאט לאט, לבך מתמלא באהבה ליהודי אחד. וזה מדבק - לאחר זמן מה אהבה זו תתפשט גם לאחרים. אתם תגלו שאתם מסוגלים לאהוב יהודים, ולאט לאט אהבה זו תכלול עוד ועוד יהודים. ברגע שתתרגלו לכך, יהיה קל להמשיך הלאה את האהבה. זה משהו שאפשר לתרגל כל הזמן, ברחוב, גם עם אנשים שאינך מכיר כלל.

כאשר אתם רואים את אחד מאחיכם היהודים - יש כל כך הרבה מה לאהוב בו. יש לו כיסוי על ראשו! בין אם מדובר במגבעת שחורה או בכיפה, וכן אשה עם פאה לראשה, אתם כבר "מכורים" לאותו אדם. "הוא משלנו! לא אכפת לי איזה סוג כיפה הוא לובש, הוא עדיין אח שלי. גם אם הוא משתייך לחסידות שונה או למפלגה אחרת, בכל זאת, אתחיל לאהוב אותו כאן ועכשיו".

כי עם קדוש אתה

הוא הרי שייך לעם ישראל. הוא שומר תורה ומצוות; הוא חלק מהאומה הקדושה. הוא שומר שבת? זה אומר שהוא קדוש. "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך לא תבשל גדי בְּחֵלֶב אִמּוֹ" - כן, כל יהודי הנמנע מלערב בין בשר לחלב הוא אדם קדוש, אנשים ונשים - כולם קדושים. כל מי שנמנע ממאכלות אסורות ואוכל רק מזון כשר הוא אדם קדוש.

הנשים מאוד זהירות בזה. הן אומרות לבעל, "אל תיגע בזה!" "זה בשרי" "זה פרווה" "זה חלבי" - האשה היא כמו הכהן הגדול, ומנהלת את כל ענייני הבית על פי דין. זהו "עם קדוש". אז ראשית כל, אתה יכול לאהוב את היהודי הזה כי הוא קדוש.

עכשיו תתחיל לחפש נקודות טובות אחרות. יש לו ילדים והוא משלם עבורם שכר לימוד. הוא שולח את בניו לתלמוד תורה ואת בנותיו לבית יעקב. הוא מגדל משפחה של ילדים שומרי תורה ומצוות.

אמא שעסוקה בגידול משפחה של צדיקים, בנים ובנות - זהו הישג אדיר! אתם רואים אמא יהודייה דוחפת עגלת תינוק שבתוכה יושבים שני תינוקות, ולצדה רצים עוד חמישה או ששה ילדים - יש כל כך הרבה מה לאהוב שם! היא מגדלת את דור העתיד של עובדי ה'. עליכם לחשוב, "כולם קדושים!" השכינה נמצאת מעל ראשה של אותה אשה. וזו אינה גוזמה כלל וכלל! זו האמת. וככל שתתרגלו לחשוב מחשבות אלו, כך תתחברו יותר ליסוד השני בחשיבותו של היקום, הלא הוא עם ישראל, וכך אתם מכינים את עצמכם יותר ויותר ליום הדין.

נוספת, ועל כן עלינו לדעת שלא נוכל לזכות לכך בזכות עצמנו. זקוקים אנו לזכויותיהם של עם ישראל כולו.

זו הסיבה שכאשר אנחנו עומדים בראש השנה ומתחננים לה', "כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים", אנחנו מתפללים בלשון רבים ולא בלשון יחיד, כי כוונתנו היא לאומה בכללותה; ילדי החמד הלומדים בחיידר, בנות בית יעקב הקדושות, האמהות והאבות, הצדיקים והחסידים יחד עם כל הישיבות, כל בתי הכנסיות, כל היהודים יראי ה', כל בחורי הישיבה, כל אברכי הכוללים, כל הנשים והבנות מציבור יראי ה'. כולנו כאחד יחד - כך אנו עומדים לפני ה' בראש השנה, ולכן הוא אומר, "מעתה לא אדון אתכם כיחידים אלא כישראל עם סגולתי, אותם אני אוהב עד אין קץ".

מדיבורים למעשים

והנה, כדי להפוך את הרעיון הזה למציאותי יותר, כדאי לנו למצוא דרכים מעשיות כיצד ליישם יסוד זה. עד כה דיברנו על המתווה הכללי של השקפה זו, של השאיפה לעמוד בפני ה' לדין יחד עם כלל ישראל, אך אם נצליח לנצל את חודש אלול כדי ליישם את העיקרון הזה בחיי היום יום שלנו, זו תהיה דרך רווחית ביותר להתכונן לראש השנה - לא רק לדבר על להיות אחד עם עם ישראל, אלא לנקוט בצעדים שעל ידם נוכל להביא את השאיפה הגדולה הזו לידי מעשה.

כולנו יודעים ש"וְאֶהְיֶה לָרֶעַךְ כְּמוֹךְ, זֶה כָּלֵל גָּדוֹל בְּתוֹכָהּ" - אנחנו יודעים שזו אחת המצוות החשובות ביותר - אבל כל נשלה את עצמנו; הענין אינו פשוט כלל וכלל. ואם לא תרגיל את עצמך בזה, לעולם לא תקיים את המצווה הזו. אתה יכול לומר את המילים, אתה יכול לדבר על זה, אבל לעולם לא תעשה את זה, כי זה לא דבר שמגיע מעצמו.

אהבה מדבקת

אומר לכם כעת דרך עבודה ששמעתי מאחד מגדולי ישראל לפני שנים רבות. הוא אמר כך: בחר לך אדם אחד, אל תספר לו על כך, אבל תתחיל לאהוב אותו מרחוק. תסתכל על הפנים שלו - "אה, אני אוהב את הפנים היהודיות הללו". אינך צריך לומר לו דבר. אתה לא צריך להיות חבר שלו. אינך צריך אפילו להתחבר אליו. פשוט תתאמן על לאהוב אותו. האנשים יתאמנו על אנשים והנשים על הנשים. תאהבי אשה אחת. אל תספרי לה על זה. אל תתקשרי אליה כדי לשוחח עמה. פשוט תאהבי אותה.

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקניני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670
תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

אבותיהם ואמותיהם, יחיו לאורך ימים ושנים, בטוב ובנעימים, ושתהיה להם פרנסה ברווח".

אתם פוסעים ברחוב ורואים קבוצה גדולה של בנות בית יעקב היוצאות מבית הספר. כולן לבושות בלבוש ארוך וצנוע. איזה מראה מפואר! ברכו אותן בברכת, "בְּרַכְם טְהָרָם רַחֲמָם צְדָקָתְךָ, תְּמִיד גְּמִלֵם".

דמיינו כעת שאתם עושים כן בפועל! לא רק שאתם שומעים אותי ומעריכים את הרעיון הזה, ואולי יום אחד תשקלו אותו. לא, לא; אל "תשקלו את זה" - עשו את זה! אלול כבר כאן ואין זמן להתמהמהות.

מה טובו אהליך יעקב

בעודך הולך ברחוב, תור בעיניך אחר המזוזות, וכשאתה מוצא אחד, נצל את ההזדמנות וברך את יושבי הבית, "אה! ברכות יחולו על הבית הזה! יברך את בית ישראל!" אלו לא סתם בתים, אלו בתים קדושים. בתים כשרים עם יופי מיוחד. אז הקפד לעצור לרגע ולברך את יושבי הבית. הִיָּה ספציפי. אמור את המילים: "ריבוננו של עולם, אנא ממך, שמור על בריאותם של כל בני הבית הזה. עזור להם לדור בשלום זה עם זה ולחיות חיים מאושרים ובטוחים, ועזור שפרנסתם תהיה מצויה להם. אנא ה', שלא יארע שום דבר תקלה בבית זה".

הבית הבא - עוד מזוזה. "יהי רצון שכל ילדיהם יצליחו בישיבות וימצאו שידוך טוב, ושההורים יזכו לרוות נחת מילדיהם. שכל יושבי הבית יחיו בבריאות ובאושר למשך שנים רבות. שכולם יחיו חיים נוחים, ושיהיו להם הנאה וסיפוק מילדיהם. שבבית זה יהיו רק שמחות".

עסק טוב

למען האמת, תוכלו לברך את אחיכם בית ישראל גם אם אינכם עוברים ליד ישיבה או בית. יכול אדם לשבת בביתו ולומר כך, "שהקב"ה יברך את הגאון ראש ישיבה פלונית, את הרבנית שלו, את בניו ובנותיו, חתניו וכלותיו. את כל אברכי הכולל ורבני הישיבה, שהקב"ה יברך את כולם באריכות ימים, פרנסה, ברכה, נחת מהילדים והצלחה בלימוד התורה".

עליכם לדעת שלפני הכל זה עסק משתלם ביותר. זו עסקה טובה כי ה' הבטיח לאברהם, "וְאַבְרָהָם מְבָרְכֶיךָ" - בכל מה שתברכו אותם, ה' יברך אתכם.

אולם יש כאן ברכה גדולה מזו. כי ברגע שאדם הופך ל"מברך", הוא כבר לא אותו אדם. הוא הופך להיות אישיות אחרת לגמרי. הוא מתחבר בגישה של חיבה, לא רק לעם ישראל, אלא לגדולי ישראל, לתלמידי חכמים וללומדי תורה - שהם ליבה של האומה. הוא מתחבר לכ"ק האדמו"ר מסאטמר, לכ"ק האדמו"ר מבאבוב, לראשי הישיבות, לכולם.

היהלומים שלנו

יש כאן עבודה חדשה לגמרי עבורנו - כיצד להסתכל על אחינו היהודים. אתם יודעים שבחור ישיבה הוא דבר יפה ביותר. מי שמסתכל עליו בעיניים שטחיות אינו מבין מה כל כך מיוחד בו, אולם עלינו לדעת כי מבין כל אומות העולם אין שום דבר שדומה אפילו במקצת לבחור ישיבה. הוא מבלה את יומו בלימוד תורת ה', מבלי לבזבז את זמנו, הוא לא מתעסק עם שטויות ועם כל מיני דברים מרושעים ובלתי מוסריים. לבחור ישיבה אין שום קשר עם בנות; כך גם לבנות חרדיות אין שום עסק עם בנים. הם לא מדברים אחד עם השני. זהו עם קדוש. אתם חייבים להעריך את זה.

נערות יהודיות חרדיות הן יהלומים. נערות אלו הן יוצאות דופן בעולם של היום. הן תמיד היו יוצאות דופן, אבל היום במיוחד. חשוב על כל בתי הספר לבנות, אלפי בנות, אשר שואפות כולן להקים בתים של תורה. הן רוצות להתחתן ולגדל ילדים מתוקים ונפלאים, שומרי מצוות, בנים ובנות. כל נערה, כל אמא עתידית של כלל ישראל, היא יהלום. יהלום הוא כאין וכאפס לעומתן.

אל נא תחשבו שמחשבות אלו הן דבר קטן. כאשר אתם הולכים ברחוב ורואים את האבות והאמהות יראי השמים, את בנות הבית יעקב ואת תלמידי התנ"ך, ואתם מתרגלים לאהוב אותם, זה גורם לכם להתקשר עמם. באמצעות חשיבה טובה עליהם, על ידי תחושת חיבה, אנחנו נמצאים יחד איתם. כעת אתה אחד עם עם ישראל!

אז הנה לנו שתי הצעות למעשה כיצד להתאחד עם עם ישראל. לתרגל אהבה לאחינו היהודים, וכן לחשוב טוב אודותם, וזאת כדי להגביר את חיבתנו כלפיהם ואחדותנו עמם.

וְאַבְרָהָם מְבָרְכֶיךָ

ונוסיף כעת עוד נקודה מעשית. לא רק שאנחנו הולכים לאהוב את אחינו היהודים, להעריך אותם ולראות את גדולתם, אבל אנחנו נעשה לנו הרגל לברך אותם. אחת העצות אותן העניק לנו הבורא יתברך, עצה שעל ידה נוכל להזדהות עם כלל ישראל, הוא מה שאמר לאברהם אבינו (בראשית יב, ג), "וְאַבְרָהָם מְבָרְכֶיךָ", ובלעם אמר (במדבר כד, ט), "מְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ".

לדוגמא - אתה עובר על יד ישיבה - תהיה זו ישיבת סאטמר או באבוב או מיר או רבינו חיים ברלין - בעודך עובר על יד בנין הישיבה, תוכל לומר כך: "יהיה רצון שיתן הקב"ה חיים ארוכים לכל הבחורים הלומדים כאן. שכולם יהיו שמחים ובריאים ושיצליחו בתלמודם".

אך אל תעצור שם. "יתן הקב"ה פרנסה, ברכה, נחת ואושר לראש הישיבה" - ציין את שמו - "ולרבנית שלו, לבניו ובנותיו, לחתניו וכלותיו, לנכדיו ונכדותיו. יהי רצון שכל הרמ"ם ואברכי הכולל, נשותיהם, ילדיהם וחתניהם,

הכנה טובה

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

הרב אמר שבתקופתנו, בפרט באמריקה, אנחנו כל כך עסוקים בעבודה ובדברים אחרים, שאיננו מקדישים מספיק זמן לתפילת שחרית. האם אמנם עדיף כך, להתפלל ללא כוונה, או שמא עדיף שלא נתפלל בכלל?

תשובה:

לא; כולנו צריכים להמשיך להתפלל כך, אלא שאני ממליץ שלפחות בברכה הראשונה נשקיע את כל כוחותינו כדי לכוון בה. בברכה הראשונה, הברכה המסתיימת במילים "ברוך אתה ה' מגן אברהם", עלינו למסור נפש! כי הכוונה בברכה זו מעכבת על פי דין, ולכן חשוב מאוד לכוון בה, לכל הפחות. לגבי שאר התפילה, מי שהוא בעל שאיפות יכול לקבל על עצמו תכנית; כל יום הוא ינסה לעשות עוד קצת, ועד שהוא יהיה בשנות השישים או השבעים לחייו, אולי הוא יתרגל לכוון בתפילה.

כל כך חבל! כשאנחנו מתפללים ללא שום מחשבה, חלק גדול מחיינו מתבזבז לו. אילו רק היינו לומדים קודם כל את פירוש המילים - על כל אחד להבין את משמעות המילים אותם הוא אומר. בתפילה ישנם דברים כל כך עמוקים, וראוי ללמוד אותם. אגב, הייתי רוצה לדבר על זה כל הזמן אבל אני יודע שאנשים ישתעממו. הייתי רוצה לדבר במשך שנה שלמה רק על נושא התפילה! יכולנו לקחת כל מילה ולנתח אותה; נוכל ללמוד אותה לעומק, וזה יהיה שווה כל דקה. הכל כתוב אצלי בבית; זה אחד הדברים החביבים עלי.

אבל מה שלא יהיה, זו משימת חיים הזמינה לכל יהודי באשר הוא, וזו טרגדיה שהחיים מתבזבזים כך. אמרת כבר בעבר שהצורה של התפילה שלנו היום, היא מחלה כמו סרטן. האמת היא שזהו אחד הכשלים הגדולים ביותר בחיים היהודים כיום. ולפיכך, החזרת התפילה למעמדה הראוי, צריכה להיות אחת משאיפותינו הגבוהות ביותר.

אמנם לא תוכלו לנהוג כך כל הזמן, אבל מדי פעם, פעם ביום מעכשיו ועד ראש השנה, הקפידו להקדיש כשת דקות לומר את המילים האלה. תרגלו את זה בכל יום מעכשיו ועד ראש השנה. אלו הם שיעורי הבית שלכם. ואל תברכו רק באופן כללי. ציינו שמות. פרטו.

הפרק הראשון של עבודה זו צריך להיות עכשיו - מיד כשתצאו מכאן. תבחרו את אחד מגדולי התורה או איזה ראש ישיבה או ראש כולל, ותנו לו ברכה גדולה. עשו זאת מיד. אחרת תשכחו מהענין כולו, ויתכן שלא תיזכרו בו עד ראש השנה, ובכך תחמיצו הזדמנות כה מפוארת.

אולם אם תעשו זאת, אם תעשו את הדברים האלה שדיברנו עליהם כאן, עליכם לדעת שאתם צועדים במסלול של שלמות, וכאשר תעמדו לפני הקב"ה ביום הדין, הוא יסתכל עליכם בצורה אחרת לגמרי. אני מבטיחכם נאמנה - זה יעשה הבדל אדיר. כאשר אתם עומדים לפני השי"ת ביום הדין, הוא יאמר: "הצורה שבה חייתם במשך ימי אלול, הכינה אתכם לקראת השנה הבאה. כל אחד מכם הוא אחד עם עם ישראל. אתם שייכים לצדיקים ולחסידים. אתם אוהבים אותם, מכבדים ומשבחים אותם, ומברכים אותם; ולכן אדון אתכם יחד איתם לכתיבה וחתימה טובה".

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

חמש דקות ביום

בלי נדר, ננצל את כל שלושים הימים של חודש אלול להתכונן לקראת יום הדין על ידי הרעיונות שהוצעו כאן:

נשקיע ארבע דקות בכל יום במחשבה על כל החסדים שעשה עמנו הקב"ה בשנה החולפת. בנוסף נקדיש דקה נוספת בכל יום כדי להתאחד עם עם ישראל בכך שְנֵאָהֵב את אחינו היהודים, נתבונן בגדולתם, ונברך אותם.